

Освіта як складова частина культури посідає провідне місце в історії життєвого процесу людства, оскільки лише наукові знання дають можливість людині компетентно розв'язувати завдання, що постають перед нею на всіх рівнях. Порівняльний аналіз розвитку різних періодів світової культури засвідчує, що на всіх етапах держави ведуть пошук оптимальної системи освіти.

І це закономірно, оскільки кожен тип культури має свої особливості. Механічне копіювання методів навчання етносу не дасть бажаних результатів. Існує загальне й часткове в будь-якій системі освіти. В античну епоху, зокрема у давніх греків і римлян, освіта була державною. І в її основі лежало фізичне, розумове, морально-етичне і військове виховання. Навіть на художній культурі був відбиток військово-прикладного характеру...

Все це було спрямоване на підготовку до життя.

В англійській і французькій системі освіти перевага надається естетичному, моральному і фізичному вихованню. В цих країнах діти ще змалку прилучаються до праці, що дає можливість їм безпомилково вибирати свою майбутню професію. У Канаді основа - релігія, трудове і моральне виховання. На канадську систему освіти великий вплив мала колонізація Англії і Франції та присутність значної кількості українців.

В африканській системі освіти панують жорсткі традиції, які гальмували самобутній розвиток африканців і дозволили здійснювати жорстку колонізацію.

Головною метою африканських народів у життєвому процесі було вистояти і продовжити свій рід.

В освіті слов'янського Сходу переважало виховання на основі колективізму і здійснювалося на принципах праці, гуманістичних ідей, класичного мистецтва. Перевага надавалася спільному і пригнічувалося особисте.

В освіті США відчуються наслідки глобального переселення народів, яке синтезувало специфіку мігруючих етносів. Основою

для США є психолого-педагогічна наука, яка супроводить і контролює всю систему освіти.

Підводячи підсумки аналізу освітніх систем різних етапів, типів культур, можна констатувати, що країни Сходу розвивалися на принципі удосконалення самої людини; країни Європи - на створенні собі подібного - робота; Африка - на традиціях, а Північна Америка - на синтезі типів культур з урахуванням мішаного етнічного складу. Часткові особливості систем освіти дають можливість визначити загальні її закономірності. До них, на наш погляд, слід віднести:

По-перше, типологію культурно-історичних теорій, тобто кожний тип культури зароджується, розвивається, занепадає і, зрештою, настає її розпад.

Без прогнозування і врахування майбутнього стану типу культури, цивілізації в цілому, не можна створити прогресивної системи освіти.

Цим самим законам підпорядкований і соціально-економічний стан нації.

По-друге, розв'язує три життєво важливих завдання: пошук і вживання їжі, місце під сонцем і відтворення собі подібних. Для якісного виконання цих завдань повинна бути і відповідна система освіти, освіта не взагалі, а конкретна, зв'язана з функціонуванням у державі і сім'ї. Сім'я - маленька держава, де формується фундамент майбутньої особистості, її спадкове і набуте. А для цього необхідні конкретні знання і відповідна підготовка до сімейного життя.

Ці та інші знання повинна давати школа, узгоджуючи їх з державними інтересами.

По-третє, своєчасна трансформація знань, які дає школа - не із запізненням, а з випередженням. Майбутнє знань - за великим потоком інформації. Сучасний спеціаліст зобов'язаний професійно володіти всіма видами кодування інформації: усною, друкованою, образотворчою. Кожний спеціаліст, яку б посаду він не займав, повинен бути культурною людиною, мати знання юриспруденції і народної медицини. Здоров'я людини, суспільства - величезне багатство. Таким чином, система освіти - це проблема комплексна, де соціально-економічні і всі інші знання повинні пристосовуватися у своєму розвитку до гармонії природи.